

דבר המלך ודתו

פניני שפר משיירי שולחנו הטהור של רבינו הק'
ב"ק אדמו"ר ה"פני מנחם" מגור זיע"א

משה גוטמן

אורה ושמחה וששון ויקר

והשקות בכלים מכלים שונים

בליל הפורים, היה רבינו ה"פני מנחם" זי"ע, בכהנו כראש-ישיבת "שפת אמת" מרעיף נהרות אורה ויקר על תלמידי הישיבה במעין נובע ועולה על גדותיו של שמחה פנימית ואף היה פותח לרווחה שערי השפעות. תלמידי הישיבה שהמתינו לליל זה שבו חלק עמם רבינו מאוצרותיו הרוחניים בעין טובה, נהגו להתאסף בצוותא בביתו לשיר והלל עם מיני תרגימא ולגימט 'לחיים' במחיצת ראש הישיבה הנערץ, כאשר ה"פני מנחם" זי"ע משפיע מדברותיו בדברי תורה ועבודה, בפרפראות מעניינו של יום ועבודת האדם בעולמו, ואף במתן תשומת לב אישית, מחויכת ושנונה, לבחורים רבים, יחד עם חלוקת יין לתלמידי הישיבה. היו התלמידים מצפים ומייחלים להיות עתידים ללילה הזה וליטול חלק במעמד הנכסף שרומם אותם טפחיים מעל קרקע החומריות ונסך בהם השגות-עבודה וכיסופי-טהרה, ואף העניק לרבים תעצומות כוח לימים יבואו בהשקות אותם המלך, מאן מלכי רבנן, בכלים מכלים שונים, יין חיזוק עילאי ושיקוי של עידוד מרומם. עם ריבוי התלמידים בישיבה עבר המעמד הנשגב הזה של ליל-פורים מביתו של רבינו להיכל ישיבת "שפת אמת", כאשר תלמידי הישיבה נרגשים תדיר לקראת המעמד הנשגב ומייחלים בו לכל מוצא פיו של רבינו שנתקיים במהלך השנה הבאה.

כרות קומת ברוש

במהלך המעמד הנשגב היו הבחורים מנגנים לרוב את הפיוט 'מעוז צור ישועתי', בשל הבית הרביעי בפיוט שבו נאמר 'כרות קומת ברוש ביקש אגגי בן המדתאי, שנכתב על נס פורים; וכן בשל ראשי התיבות של

הבתים שממנו יוצאת התיבה: מרדכי (מטו בה משמיה דהרה"ק רבי פינטשא מפילץ זי"ע שתמה מדוע לא שרים זאת בפורים).

והשתיה כדת

תוך כדי השירות והתשבחות ובין אמרי לקחו המרוממים והסוחפים את התלמידים לשעבד את לבם כלפי מעלה, היה רבינו מוזג יין לכוסות ומחלקם לחלק מהבחורים; והיה מפליא לכבד במעמד זה בחורים בני-תורה ובני-עלייה במאור-פנים ובאמירת דברי הוקרה בשעת חלוקת היין ושיגורו אליהם.

כשהיה מוזג ושולח יין לבחורים בני תורה היה נוהג להתבטא "הרוצה לנסך יין על גבי המזבח, ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין". וכן על זה הדרך היה מוסיף אמרי-עידוד לכל תלמיד בדרגתו ובאבחנה אישית מיוחדת.

חדי עין שבחבורה הבחינו במהלך השנים כיצד חלוקת היין הכביכול שגרתית למראית עין, מפוקחת היטב ומנווטת על ידי רבינו במחשבה תחילה, כאשר לחלק מהתלמידים, מתמידים שקדנים ועובדי ה', שלח אף פעמיים ויותר, בהתעלמות מדברי התלמידים היושבים סמוך אליו שאמרו לו כי פלוני כבר קיבל יין.

וכלים מכלים שונים

שח אחד התלמידים בערגת געגוע: באחת השנים בעת שרקדו התלמידים כולם במעגל הקבוע בליל-פורים, הרפה רבינו פתע את אחיזתו משני הבחורים שעמדו לידו, מן המצוינים ביותר שבתלמידי הישיבה, והכניסני למעגל לרקוד לצדו, כשהוא לוחש באוזני: "פורים הוא זמן קבלת התורה. יש לך כלים טובים, תנצל אותם".

במילים האלו הערה רבינו על נפשי תשעה קבים של חיזוק עילאי שאיני יכול לשער ולתארו.

אותיות מתגלגלות

ואמר רבינו באחת השנים:

בגמרא מסכת מגילה נאמר שיסעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו, אמרו זקני החסידים שזה נאמר באשר לסעודה, אבל לשתות יין מותר בלילה כי אותיות המילה 'מגילה' כאותיות המילה 'לגימה', והלא במגילה מחויבים גם בלילה.

הוסיף רבינו מדיליה ונס להם:

אותיות 'מגילה' הן גם אותיות 'גלימה' ובפורים משנים את המלבוש, מלבישים מלבושים של שבת, וכמו כן מתחפשים; בנוסף, אותיות 'מגילה' הן אותיות 'גמילה', לשון של גמילת חסד, שמבוטאת במשלוח מנות; כמו כן אותיות 'מגילה' הן אותיות 'מילגה', שמשמעותן הפושט יד נותנים לו. ליל הפורים מסוגל לישועות, כל הפושט יד נותנים לו.

פורים כיפורים

עוד הרעיק ה"פני מנחם", ואמר לתלמידי הישיבה:

בילדותי אמרו לי יודעי דבר שבפורים אפשר לבקש מאבי האמרי-אמת זי"ע כל מה שרוצים.

שמעתי זאת וביקשתי מאבא בפורים שאזכה ותהיה לי ביום-הכיפורים יראת שמים כה רבה כמו שיש לאבא ביום-הפורים. כשהתבגרתי, החילותי מתבייש במה שביקשתי מאבא בילדותי ותהיתי מהיכן היתה לי ההעזה, שהרי אינני אוחז בזה...

הנכנסים והיוצאים

בליל פורים שנת תנש"א, בעת שישב רבינו בהיכל הישיבה בצוותא עם הבחורים למעמד הזמר וההלל, חלוקת-היין והשפעת הברכות, הבחין כי בצפון ההיכל נעמדו תלמידי הישיבה הצעירים, בעוד שבצדו הדרומי נעמדו הבחורים היותר מבוגרים, ביניהם כמה חתנים.

הפטיר רבינו בשנינות גאונית בלשון המשנה במסכת סוכה: "הנכנסים חולקין בצפון והיוצאים בדרום - - -".

*****

דורש טוב לעמו

אל תפל דבר

לא אחת ולא שתיים היה משגר לתלמיד פלוני ופלוני 'ברכת-ישועה' מכוונת היטב יחד עם כוס היין.
רבים מאוד התלמידים אשר נושעו מאוצר הברכות ששפע רבינו ראש הישיבה על פני עשרות שנים, בלילה הזה קיים בגלוי "ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם", באהבה וברחימו לבניו אלו התלמידים.
עם השנים השכילו התלמידים לחזות עין בעין כי ברכתיו של ראש הישיבה המושפעות מפיו בלילה הזה בעין טובה ובלב שופע, מתקיימות אחת לאחת. היו אפוא מנצלים את ליל הפורים כדי לזכות ולהתברך מפיו.

מימות יהושע

ומעשה באחד מן התלמידים המופלגים בשנים שאיחר להגיע למעמד משום שהוציא ידי חובה את אחד הזקנים בקריאת המגילה.
בשל בואו באיחור, לא ישב בראש אצל מחיצת חבריו הבחורים היותר מבוגרים שישבו במזרח אלא הצטנע בפניה עם תלמידי שיעור א'. בעת שחילק רבינו מיינו הטוב שאל אודות אותו בחור איה מקומו. בדקו הנשאלים במקום מושב הבחורים המבוגרים ולא מצאוהו, ויענו לרבינו שאיננו.

ביקש רבינו שיבדקו שוב. או אז חיפשוהו בחיפוש אחר חיפוש ומצאוהו נחבא אל הכלים הצעירים שבחבורה. מיד קראו רבינו לישב בראש וכיבדו ביין והוסיף ואמר לו שמכיוון ששמו 'יהושע' ובפורים מצאנו הגדרה של 'ערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון', וכן כתוב בתורה שיהושע החליש את עמלק, אם כן כל הפורים הוא סביב יהושע ויישועה קרובה לבוא. פשיטא ואין צריך לחקוק עלי גוויל כי באותה שנה זכה לישועה.

*

בשנה אחת חפן רבינו בידו אגוזים, נתנם לבחור בא-בשנים ואמר לו: "ניסען (אגוזים באידיש), סיועט זיין ניסים". למותר לציין כי הבחור נושע, כמובטח.

*

לבחור אחר, ששמו מתתיהו, הפטיר רבינו בפורים: "אם ירצה השם, עד בימי מתתיהו...". כלומר עד חנוכה. וכך הוזה.

ובהגיע תור - - -

בסיום המעמד כאשר היו אסמי התלמידים מלאים מזן אל זן בחיזוק לשעה ולשבועות ולחודשים, והושפעו ממעיין השמחה הטהורה שגאה על גדותיו והגיע אליהם, היה קם רבינו ראש-הישיבה לרקוד עם תלמידי הישיבה בצהלת גיל.

בתום הריקוד היה סוקר את כל התלמידים בסקירה אחת מהירה כבזק, ותוך כדי הסריקה נוטל את בקבוק היין שנותר בשלמותו משאר הבקבוקים שהביא עמו מביתו, ומעניקו לאחד הבחורים היותר מופלגים בשנים. ובכל שנה ושנה היה אותו בחור שקיבל מרבינו את בקבוק היין בליל פורים בא בברית האירוסין במהלך השנה, והיתה הענקת הבקבוק סגולה בדוקה ומנוסה.

ותהי לו לכת

גם אברכים מאנ"ש שנצרכו להיפקד בדבר ישועה ורחמים, נהגו להתגנב על המעמד ולנסות להיזכר לטובה ולברכה. אחד האברכים הכין באחת השנים את הארבעס והזכירו את שמו אצל רבינו בעת חלוקת היין שמבקש לזכות לחלק ארבעס בעידנא דשמחה בביתו. נענה רבינו ובירכו בצירוף גימטרייה שאמר על שמו ושלח לו יין ומיני-מאפה, אך לא קטניות... לתקופת השנה נושע וערך לידידיו קידושא-רבה...

למי יחפץ המלך

בפורים שנת תשמ"ג, תשע שנים לפני שהתעטר רבינו בעטרת ההנהגה, עלו יחדיו גבאי-הישיבה ובחור נוסף מטובי הבחורים והעלו לרבינו 'משלוח-מנות' מטעם בחורי הישיבה. רבינו מיהר והביא להם כגמולם מיני-מאפה וקנקני-יין. אז הגיש הגבאי לרבינו פתקא ובתוכה רשומים שמותיהם של ששה-עשר בחורים המצפים לישועתם והקמת ביתם בישראל. הצטדק רבינו בענוותנות כדרכו ואמר: "ידעתי שיש מנהג בישראל למנות רב-של-פורים, אבל רבי-של-פורים, מעודי לא שמעתי שישנו מושג כזה - - -".

*****

להיות עושים ככתבם וכזמנם

דברי האיגרת הזאת

בבקיאותו וחרifותו העצומות הגיה רבינו את המגילה באותיותיה, חסרותיה ויתרותיה, תוך כדי שמיעת קריאתה.

אודות המגילה שרכש לבנו הגה"ח מוהרי"א זצ"ל כדורון-אירוסין מאת מחותנו הגר"מ קליין זצ"ל גאב"ד אונגוואר ומח"ס 'שונה הלכות', כתב רבינו ה"פני מנחם" למחותנו בדרך צחות מקראית וסגנון מליצי-תורני: "ברכה משולשת ותודה משולשת עבור הני גי' מתנתא דתור"ה, עבור המגילה שציוה מעלת כת"ר וקניתי לבני החתן שיי, בפאר ההידור י"א שורות, והגם שהיתה מוגהת, בכל זאת בפורים בעת קריאת המגילה בדקנו עוד הפעם, ומצ"א אש"ה מצ"א טו"ב, אשר התיבה 'ונשים' (בפסוק יטף ונשים) היתה חסירה, והגם שהמגילה כשרה כמבואר בשו"ע [או"ח סי' תרצא סעיף ב.]. כמובן, שאחריו"ת כזאת בטח בטעו"ת סופ"ר, ותיקנה הסופר כדחזי, ובה"י נהנינו ממנה מאד".

גם את המגילה שקיבל בן-זקוניו הגרד"ח אלטר כדורון-אירוסין מחותנו הגיה כשלקחה לשמיעת המגילה, ואחרי קריאת המגילה הודיע לבנו כי היא מושלמת.

שש דר וסוחרת

מעשה ובאו אל רבינו ה"פני מנחם" בפורים עם נכדו, תינוק כבן חודשיים.

שאל רבינו אם הליבושוהו בתחפושת.

התפלא בנו של רבינו, אבי-הבן, ולא השיב דבר נוכח פני הקודש.

נענה רבינו: הלא זה מנהג ישראל.

הליבושוהו לתינוק הרך כובע-ליצן.

*

בימים שקודם הפורים האחרון שררו אימה ובעתה בשל פיגועי דמים מרובים שפגעו בני ישמעאל ביושבי ארץ הקודש ורבים חללים הפילו מבני ישראל, הי"ד.

שלח מנהל תלמוד-תורה לשאול בקודש פנימה כיצד לנהוג לאור הנחיית משרד-החינוך שלא לבוא כלל בתחפושות למוסדות-החינוך.

השיב רבינו בתמיהה נוקבת: האם בכוחו של 'משרד החינוך' לבטל מנהג ישראל?! - - -

*

כשרות הפורים

נהג רבינו לברך במטבע-לשונו: "פורים כשר ופסח שמח". ונימוקו עמו בטעמו באיגרותיו את פשר האיחול השונה מהאיחול השגור בפי העולם: "שכשרות הפורים בשמחתו. דהיינו היפך מה שאומרים העולם, כְּשֶׁרִין פסח; כי "כשרות" הפורים הוא בשמחה של מצוה, ובפסח צריכים לא רק להקפיד על הכשרות אלא גם להיות בשמחה". באיגרת נוספת כתב: "בפורים כשר ופסח שמח, כברכתם של החסידים הוותיקים לבית קאצק זצ"ל שדקדקו שהפורים יהא כשר בשיעור ובהידור השמחה משתה ויו"ט, ויו"ט של פסח שמח".

*

ויעמוד בין החיים ובין המתים

בנו של רבינו, הילד משה בצלאל ע"ה, שהיה ילד ידוע חולי ומכאוב, נפטר בילדותו בפורים דמוקפין בשנת תש"ך. שעותיו האחרונות של הילד בעולם היו קשות על בני המשפחה שהתעדכנו בפרוטרוט על מצבו המתדרדר. רבינו התהלך בביתו אנה ואנה ופניו לא היו לו.

עם היוודע דבר פטירתו של הילד, ניגש רבינו אל בנו בכורו, הג"ר יעקב מאיר שליט"א, שהיה אז ילד, הניח את שתי ידיו על כתפו ואמר: "כשלאבא נפטר ילד, הוא מתנחם בילדיו האחרים", והתהלך עמו זמן ממושך אנה ואנה כשידיו מונחות על כתפו של הילד.

– גם בלב כאב השכול המכאיב חשב רבינו בראש וראשונה על נפשו של בנו הרך הנבדל לחיים ארוכים ולשלום וחשב ומצא את המילים הספורות, הכל-כך קולעות למטרתו, לנחם את רוחו הנבוכה והנסערת של ילד שאחיו נפטר, ולהשיב לו את עשתונותיו האבודים. אתה הוא הנחמה שלי, אמר רבינו לילד במבוכת שברונו, וזקף את קומתו.

*

מדי שנה אמר עליו רבינו קדיש בתפילות יום הפורים. ברם, משעה שהחל להנהיג וידע כי בעת אמירת הקדיש על ידו לא יאמרו החיובים האחרים קדיש בבית-המדרש, מלמל רבינו את הקדיש בלחש בסתר.

*

יכתב לאבדם

שח רבינו לנכדו בפורים-קטן: פורים הוא זמן לקבלת עול מלכות שמים. במגילה כתוב 'אם על המלך טוב יכתב לאבדם', להיות עובד ה'. והוסיף מיניה וביה: אין זה דבר-צחות גרידא. בספר "אוהב ישראל" (יליקוטים חדשים) כתוב שילעבדם' נקרא הן באל"ף והן בעי"ן. ממילא המשמעות אם על המלך - מלכו של עולם - טוב, יכתב על היהודים שהם יהיו עבדיו. להיות עובד ה'. ה"אוהב ישראל" לא מתכוון שאחשוורוש והמן דיברו בלשון הקודש, רק זאת שעיקר הדיבור ביניהם שרשו בעליונים, ושם הדיבור בלשון הקודש.

*

איש לדעהו - - -

סיפר בחור מתלמידיו של רבינו בהיותו ראש ישיבת "שפת-אמת": נשלחתי על ידי קרוב-משפחה להכין ולהביא לרבינו ראש הישיבה משלוח-מנות מכובד. רכשתי את הנדרש וטרחתי ארוכות בהכנת המשלוח. היה זה בפורים שחל בערב שבת ובבואי בשעה מאוחרת עם המשלוח בידי בפניא דמעלי שבתא כבר עמד רבינו בדלת ביתו מוכן ומזומן לרדת לבית-המדרש.

מיד כשראני רבינו הכניסני לביתו והעיק לי קנקן יין ומיני מאפה בהוסיפו שאת המאפה אקח לעצמי ואיני צריך לשמר לַמְשַׁלַּח שמתגורר בחו"ל. ביום ראשון, בשבתי בהיכל הישיבה, ניגש אלי רבינו ובידו מטבע של חמשה שקלים ששכחתי בשקית מרוב חיפזון, הביא לי רבינו את המטבע ואמר: "הפסוק אומר 'עבד לווה לאיש מלווה', כשאדם לווה כסף מהשני הוא משתעבד לו, אני עבד שלך ואני רוצה להשתחרר... הרי שלך לפניך".

שאלתי את רבינו: הרי ראש-הישיבה קיבל כל כך הרבה משלוחי-מנות, הלא כל החדר כולו היה מלא במשלוחי-מנות, מהיכן יודע הראש-ישיבה שהמשלוח-מנות שבו נמצאה המטבע הוא המשלוח שלי? ענה לי רבינו בחביבות: שמעני וכדאי שתזכור את שאומר לך, מאז שנפטר אבי ה"אמרי-אמת" זי"ע החלו אנשים לשלוח לי משלוחי-מנות מכובדים בהיותי בנו. אנשים טורחים ומתייגעים שהמשלוח יהיה מכובד. האם אני יכול לאכול הכל? לא. איך אפשר, ועוד מעט מגיע פסח, גם אי אפשר לשמור לאורך זמן. קיבלתי על עצמי לפחות זאת שכל יהודי שמביא לי משלוח-מנות, אסתכל על המשלוח-מנות שטרח בו, כדי שאדע מה הביא ואראה את טרחתו ואוכל לגמול לו הערכה כפי פעלו. על כן ברור לי שהמטבע היתה במשלוח-מנות שהבאת.

*

דברי שלום

בעצם יום הפורים נכנס ובא אל הקודש פנימה דורש ומבקש ותינה דאגתו כי תאב הוא לקבל על עצמו 'קבלה טובה' לפורים ואינו יודע מה קבלה יקבל.

ויען לו רבינו: תקבל על עצמך לא להכאיב לשום יהודי. לא במחשבה לא בדיבור ולא במעשה. אפילו שזה קשה, בחודש הראשון יהיה קשה, אחר כך תתרגל לזה ויהיה לך קל.

כשעמד לצאת קרא לו רבינו והוסיף: יש ראייה לכך מהמגילה, ממרדכי... וסיים רבינו שוב: לא להכאיב לשום יהודי!

*

ראה בספר הקדוש "פני מנחם" (פורים תשנ"ו) בזה הלשון: מרדכי עקר העבודה זרה, מחשבת המן, אבל ידע שבין אדם לחברו עדיין צריך תיקון, ותיקן מתנות לאביונים ומשלוח מנות, להביא בהם מדת החסד ומדת הרחמים, וכו'.

*****

את כל תוקף

היתה אורה ושמחה

מדי שנה בפורים היתה שמחה פנימית גואה ועולה על גדותיה מבואו ועד צאתו. ארבע אמותיו הוספגו ביום הזה בשמחה פנימית מבעבעת ומרוממת, וזיו פניו האיר באור יקרות שהיה טופח על מנת להטפח. ואם בשנים קדמוניות היו עדים לכך תלמידי הישיבה ושאר מכיריו ומוקיריו, הרי שמשנתעטר בעטרת ההנהגה פשטו הודו וזיוו והדרו ביום הפורים על פני כל המסתופפים בצל הקודש.

בעת קריאת המגילה בבית-המדרש ורבינו מאיר ובא על מקום כבוד במרכז הגורן וסביבו שורות החסידים, היו כמו מצטיירים על קלסתר זיו הטהור של רבינו פסוקי המגילה כסדרם. כאילו זו דלוגטמא חדשה שבאה אליו עתה מאת המלך ומשתומם הוא על המאורעות הנגללים בעת הקריאה. מצטער בצערו של מרדכי והיהודים הנמצאים בשושן נוכח גזירת המן, ונדמה רבינו כאילו לובש שק ובא לשער המלך, וכמי שנכנס לשער החצר הפנימית, ואחר הדברים האלה כשוך הסכנה שש ושמח רבינו בצהלת פנים קורנת בגיל ורננה פורצים וקולחים כלפי חוץ כאשר נושעו היהודים מאויביהם והיתה להם אורה ושמחה, עד שחשו החסידים במחיצתו את משמעות הברכה 'בימים ההם- בזמן הזה', כפשוטו. בשעה שזימרו "שושנת יעקב" לאחר קריאת המגילה ניבטה השמחה מכל תו בפניו הקדושים, כמי שהוא עצמו היה בשושן בסכנת כליה והשמדה ונגאל ונושע מאויביו ביום הזה, וכל באי בית-המדרש נסחפו אחרי שמחתו הטהורה הקורנת.

*

לא ביקשה דבר כי אם - - -

השולחן הטהור שערך רבינו "הפני מנחם" זי"ע ביום הפורים היה בבחינת יראה ודחילו, וייקור היום ומעלותיו, עד שחשו החסידים על עצמם את תחושת "כי נפל פחד מרדכי".

שמחת הפורים ששררה במחיצת רבינו בשולחן יום הפורים שערך ברמה אחרי שהפקידו בידו משמים את שרביט הנהגת העדה, היתה נעטפת בתשנה קבים של יראת-שמים שיש בה כובד ראש הרבה.

*

חף היה השולחן הגדול מכל סממנים של מגשים מעוצבים מובלטים ומופגנים או קנקני יינות מסולסלים התופסים את עיני המביטים. אף גם זאת, בשולחן האחרון של פורים בשנת תשנ"ו כשעלה על השולחן בקבוק יין ענק מרשים, הורה רבינו כהרף עין להסירו מעל השולחן. מנגד, יינה של תורה היה נוצק בשפע נביעה מפיו הטהור של רבינו ויורד ובא בתוקף לחדרי לבבות החסידים שהיו הומים ביראה מוחשית, רוטטים בכיסופי-ערגה ומבקשים להטיב דרכם. היה רבינו משפיע אמרי לקחו באין מעצור, מכה בשבט לשונו על קודקודם של ישראל: כזה יראו את ה' קדושו והתקדשו. וממיס היה כדונג גם את מי שלב אבן לו כל השנה. היו הרהורי תשובה אמיתית מתרבים ומחלחלים בעת עריכת השולחן הטהור בקרב כל החסידים ומהפכים מעיהם בקרבם לטובה ולברכה.

*

למי ראוי לברך

היתה לו לרבינו קביעות של חזקה להתכבד מדי שנה בברכת הזימון בטיש הפורים שערכו אחיו ומאוריו האדמו"רים כ"ק ה"בית ישראל" זי"ע וכ"ק ה"לב שמחה" זי"ע בשבתם על כס ההנהגה. בשבת רבינו זי"ע על כס ההנהגה כיבד בברכת הזימון של הטיש בפורים את בנו הגאון רבי שאול שליט"א, ראש ישיבת "שפת אמת". בשנת תשנ"ו, כשכיבדו בברכת הזימון אמר רבינו לבניו ולחתנו: "אצלכם עתה שושן-פורים ואילו אצלו (בן העיר ירושלים) עתה הוא פורים. 'שאו'ל' בגימטריה 'פורים', זהו יומו. כמו כן כתוב במגילה: שאול... איש ימיני. והפטיר לעבר בן-זקוניו הגאון רבי דניאל חיים שליט"א, שאף הוא תושב ירושלים, כהאי לישנא: "בשנה הבאה תברך אתה ברבים, אם ירצה השם" - - -

לדאבון לב, לשנה האחרת, בסעודת היארצייט הראשון על רבינו זי"ע
בירך בנו הג"ר דניאל חיים שליט"א את ברכת הזימון - - -

*

אודה זו תודה

כמנהגו של אביו כ"ק ה"אמרי-אמת" זי"ע אשר מיד בקומו מעריכת השולחן בפורים, בעודו צועד והולך בין השורות לחדרו, שמעוהו הסובבים ממלמל את 'אור לארבעה עשר', ריש מסכת פסחים - כך גם נהג בנו ה"ה רבינו ה"פני-מנחם" זי"ע אשר מיד עם סיום עריכת השולחן ועלותו לביתו נטל מארון הספרים האהוב עליו את כרך הגמרא מסכת פסחים והחל להגות במסכת זו בקול נעים.

כך נהג גם בשנה האחרונה, בעלותו לביתו אחר עריכת השולחן, אף אל ארון הספרים ושלף מתוכה גמרא מסכת פסחים והחל לומד בשקיקה. הדא הוא דכתיב: זאת התורה אדם כי ימות באוהל - אף בשעת מיתה.

*****

כל הפושט יד נותנים לו

ונהפוך הוא!

אברכים שהמתינו להיפקד בדבר ישועה וזרע של קיימא, נוהגים היו להיכנס לרבינו ה"פני מנחם" זי"ע ביום הפורים לבקש ברכתו. היה רבינו נושא את עיניו הקדושות לעברם ואומר: המן רצה לעקור את ילדי ישראל, והלא כתיב 'והשבותו לו גמולו בראשי', ופורים הוא הרי זמן של 'ונהפוך הוא', זמן להרבות ילדי ישראל. ובירכם.

לתקופת השנה התוודע כי כל אלו שנתברכו מפיו הקדוש, נושעו ונפקדו.

*

לבחור בא בשנים שהכניס לרבינו 'משלוח-מנות' בשליחותו של אחד מזקני אנ"ש, טרח והשיב רבינו 'משלוח-מנות', והוסיף ואמר לו לשליח: "המן ביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, ועתה זה 'נהפוך הוא', לכן אפשר לבקש על ילדים, ה' יעזור שתמצא שידוך בקרוב ויהיו לך ילדים.
וכך הווה.

*

נזכרים - ונעשים

בפורים האחרון, כשיצא רבינו מהשולחן הטהור, עמדו במעבר מבית-המדרש אל הדירה כמה מאנ"ש, ביניהם אחד שמזה עשור וחצי ציפה לישועה של קיימא.
החוזה רבינו בידו הקדושה לעברם והפטיר: והימים האלה "נזכרים ונעשים", אלע ווערענן גיהאלפען (=כולם נושעים!)
לאחר תקופה נושע הלה בשתי בנות תאומות, לקיים מה שאמר בפה קודשו: כולם נושעים!

*****

בבואה לפני המלך - - -

נפשי כשאלתי ועמי בבקשתי

אחר ה"טיש" שבפורים האחרון, שעות ספורות לפני שנודעזעה הארץ ותרעש אדמתה בהסתלקותו הפלאית, אמר רבינו ה"פני מנחם" זי"ע:
"היום אמרתי מעבר למה שיכולתי. היה קשה מאוד עבורי, אבל הן פורים הוא זמן של מסירות נפש עבור אידישקייט".

לפני ה"טיש" כשבנו ניסה לרמוז שאולי כדאי להימנע בשל חולשתו הגופנית ורפיון כוחותיו הגיב רבינו: "לא, לא, לא. פורים הוא זמן של מסירות נפש".

והתבארו הדברים, למחרת, כפשוטם המבעית.

*

ויאמר המלך יבוא - - -

בפורים האחרון, יום לפני יום המר והנמהר שבו שקעה חמה בצהריים ופנו הודנו זיונו והדרנו, כאשר ארץ ישראל כולה היתה נתונה תחת אימה ובעתה בגין הרג בני ישראל הי"ד בידי ישמעאלים, עקבו החסידים בדריכות אחרי מראה פני רבינו בעת קריאת המגילה אחרי שנודע תחילה כי נחלה רבינו בצרתן של ישראל ומשותף הוא עמם ביגון שכולם ומכאוב אבלם, וספר תורה שרוי בצער בשל דם ישראל הנשפך ברחובות.

כשקרא בעל-הקורא במגילה את התיבות "כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד", פכר רבינו את ידיו הקדושות לצדדים בכאב.

כשנשמע קול הבעל-קורא בקריאתו את "אם אמצא חן בעיני המלך", הרים רבינו את שתי ידיו הקדושות ונשא עיניו למעלה בערגה - - - בעת שקרא את הפסוק "והימים האלה נזכרים ונעשים" הפליא רבינו בתנועותיו ויחרד לב העם.

כמו כן בעת שקראו בקריאת הלילה ובקריאת הבוקר את הפסוק "ויאמר המלך יבוא", החווה רבינו באצבעו תנועת רז מסתורית וטמירה כלפי מעלה - - -

- למחרת נתבררו הדברים ונתחדדו כשפודים מלובנים שננעצו בלב כל.

*

אם על המלך טוב

בסעודת הפורים שנערכה בקודש תכף אחרי התפילה, הרבה רבינו לדבר דברים טמירים, אף לא הביט אל היושבים סביב השולחן כי אם נשא עיניו למעלה ונראה כדובר ומתחטא כלפי מעלה.

בברכת המזון הוסיף בלחישה "הרחמן הוא ימחה את עמלק".

*

אשר לא יקרא

אחרי הסעודה, משנכנסו אל הקודש מבקשי-ברכה ומביאי משלוח-מנות, לא הורשו הבאים להושיט יד לנטילת שלום. ואף מי שביקשו להושיט את ידיהם מבלי יודעין משך רבינו את ידו והרחיקה. למרביתם אמר את לשון הפסוקים "נזכרים ונעשים", "ועליהם ככל הדברים".

*

פושט צורה ולובש רוח

לקראת עריכת השולחן עלה ונתעלה רבינו ובשעה היעודה לכניסתו אל הטיש הודיע שיגישו לפני הקרואים בטיש את הסעודה ויסיימו לפני בואו, כדי שבבואו לעריכת השולחן לא יהיו מיני תבשיל על השולחן, באשר אינו סובל עוד את ניחוחות המאכלים - - -

ועדיין לא הבינו כי גווילין נשרפין ואותיות פורחות באוויר - - - בעת עריכת הטיש הפליג רבינו בדברי להבות אש ובמאמרים טמירים ונשגבים. גם כשהחלו לזמר 'שושנת יעקב' עצר כמה וכמה פעמים את המזמרים כדי לומר דברי תורה. פעמים שהתחיל לומר ונשנק קולו.

היה הטיש האחרון למעמד של חרדת אלוקים כי נפל מורא-מרעיד ופחד-אימה על הכל נוכח הוד מראהו ופני הלהבים של רבינו ה"פני מנחם" זי"ע, שמרגע לרגע נראה ונשמע כאורח בעולם-הזה וכמי שאין לו כבר כל שייכות לחומר וגשם, עד שחשו החסידים בקרבם תחושת 'אם דומה הרב למלאך ה' צבקות', כפשוטו. ואין יודע עד מה. זכותו תגן עלינו.